

7 Μαΐου 2017

Το εσωτερικό του ρώσικου μοναστηριού του Αγίου Όρους (Κ. Λεοντίεφ, Συγγραφέας)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=158527>]

Μπορεί και να μην έχω καλό γούστο ή να μην καταλαβαίνω αρκετά την τεχνική της τέχνης, αυτή όμως ήταν η εντύπωσή μου και την μοιράζομαι ειλικρινά με τους αναγνώστες μου.

Αυτό το ωραίο εικονοστάσι είναι δωρεά του ήδη μακαρίτη ηγουμένου Αντωνίου Μποτσκόφ (από τους εμπόρους) που πέρασε τα τελευταία χρόνια του στην ησυχία δίπλα στην Μόσχα, στην μονή Νικόλο-Ουγκρέσκι[4].

Εκτός από αυτό το εικονοστάσι στην άδεια και ευρύχωρη άσπρη αίθουσα του ρωσικού παρεκκλησιού της Αγίας Σκέπης τίποτα δεν μπορεί να κάνει ιδιαίτερα εντύπωση της γιορτής ή της επισημότητας. (Δεν λέω φυσικά για την ίδια την Θεία λειτουργία: η τάξη της στους Ρώσους στο Άγιο Όρος είναι παραδειγματική, δεν την έχω ξαναδεί ούτε στους ναούς της Μόσχας, ούτε στο ερημητήριο της Όπτινα, ούτε βέβαια στους Έλληνες και Βουλγάρους που πάντα λειτουργούν κάπως πιο «τολμηρά» και πιο απρόσεκτα από τους δικούς μας).

Τελείως διαφορετική είναι η ατμόσφαιρα του καθολικού. Εκείνη την εποχή το καθολικό παραδόθηκε στους Έλληνες που κατοικούσαν στο κάτω μέρος της μονής δίπλα στην θάλασσα ως παλαιότεροι της μονής. Αυτός ο ναός είναι του κοινού αγιορείτικου ρυθμού που μοιάζει με τον ρυθμό των δικών μας παλαιών ναών της Μόσχας. Ένας υψηλός ναός, μεγαλοπρεπής, φορτωμένος με διακόσμηση, με αυστηρή όψη, σκοτεινός αλλά λάμπει από χρυσό. Το εικονοστάσι του είναι ατελείωτα υψηλό. Πάνω στο κέντρο του ναού υψώνεται ο στρογγυλός τρούλος που δεν είναι ευρύχωρος και επικλινής, όπως της Αγίας Σοφίας στην Βασιλεύουσα, αλλά ακουμπάει στον υψηλό πύργο, όπως στον Άγιο Ισαάκιο[5].

Σε αγιορείτικους ναούς αυτός ο κεντρικός πύργος, ο γιγαντιαίος κύλινδρος που αναχωρεί στους ουρανούς πάνω στο κεφάλι του προσκυνητή δεν είναι άδειος, όπως τυχαίνει σε μας... Είναι γεμάτος λάμψη. Εκτός από το βαρύ πολύτιμο κεντρικό πολυκάντηλο υπάρχει και πιο κοντά στους τοίχους ο ευρύχωρος «χώρος» (χορός, χοροστασία, κύκλος). Είναι ασημένιος τεράστιος διακοσμημένος κύκλος με μια σειρά από καντήλια που σχηματίζουν στις γιορτές ένα πλατύ στεφάνι άλλων φώτων γύρω από τα φώτα του κεντρικού πολυέλαιου που ανεβαίνουν επάνω σε μορφή πυραμίδας. Μεταξύ των φώτων του πολυέλαιου και των φώτων του κύκλου πάνω από το κεφάλι σας πέφτουν κάτω ένα άλλο πλήθος από μεμονωμένες αναμμένες λαμπάδες και κεριά καθώς και τα αβγά στρουθοκαμήλων σε ασημένιες αλυσίδες. Ο «χώρος» επίσης είναι διακοσμημένος με κρόσσια από αυτά τα μεγάλα άσπρα αβγά.

Εκτός από αυτά οι ανατολικοί ομόθρησκοί μας κατά τις μεγάλες γιορτές έχουν έθιμο να φέρουν σε κυκλική κίνηση με ένα μακρόστενο εργαλείο και το πολυκάντηλο και τον «χώρο» και το καθετί που κρέμεται πάνω από τους ανθρώπους κάτω από τον τρούλο. Όλα αυτά τα φώτα των καντήλων και των λαμπάδων, όλο αυτό το ασημί και χρυσό, αυτά τα μεγάλα και σκληρά σαν πέτρα αβγά, όλα αυτά ασπρίζουν, λάμπουν, σελαγίζουν, σπιθοβολούν, κινιούνται πάνω από σας, όλα αυτά σαν να θριαμβεύουν άφωνα μαζί με τους ανθρώπους μέσα σε έναν ήσυχο, αλλά αδιάκοπο και επίσημο χορό...

Δεν συνηθίσαμε, βέβαια, σε ανατολικές ψαλμωδίες και από έλλειψη συνήθειας αυτές μάς φαίνονται δυσάρεστες και άγριες. Όταν όμως η χορωδία των ψαλτών είναι καλή, όπως ήταν εκείνον τον καιρό στους Έλληνες στο Ρούσικο, τότε δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι αυτές οι ψαλμωδίες ούτε έχουν δύναμη ούτε προκαλούν μια παράξενη πρωτότυπη έκπληξη... Βέβαια η Θεία λειτουργία αυτού του εσπερινού θα έφτανε στην τελειότητα, αν στην κάπως σκυθρωπή και μεγαλοπρεπή ομορφιά του βαριού ναού, στην πολύχρωμη πολυτέλεια ενδυμασιών με έντονα χρώματα, στην ανάγνωση του Λόγου του Θεού σε διάφορες γλώσσες, σε αυτόν τον απλοϊκό και μυστηριώδη χορό των φώτων μέσα στο βαθύ σκοτάδι του τρούλου θα μπορούσαν να προστεθούν ακόμα και ψαλμωδίες έστω και στην ίδια όμορφη εύηχη ελληνική γλώσσα αλλά με συνοδεία της εκλεκτής ρωσικής μουσικής...

Η τελειότητα όμως δεν υπάρχει σε τίποτα επίγειο... ούτε στις ανώτατες εμφανίσεις της ομορφιάς. Εξάλλου ο «ήχος» στον οποίον οι Έλληνες και οι Βούλγαροι ψέλνουν το «Χριστός ανέστη» και ο οποίος δεν μοιάζει με τον δικό μας, είναι αρκετά ευχάριστος... Η μελωδία του είναι λιγότερο γρήγορη και ενεργή από την δική μας: είναι πιο αργή και ακόμα και κάπως περισσότερο μελαγχολική. Αν

όμως ζήσεις κάποιον χρόνο στην Ανατολή, τον συνηθίζεις και αυτόν πολύ σύντομα σαν κάτι δικό σου, σχεδόν της πατρίδας σου...

Αλλά να, ηχεί η φωνή του διακόνου:

«Και να ακούσουμε το Άγιο Ευαγγέλιο του Κυρίου Θεού μας προσευχόμεστε!»

Και παρακάτω:

«Του Αγίου κατά Ιωάννην Ευαγγελίου ανάγνωσις!»

«Πρόσχωμεν!» απαντάει στα ελληνικά ο Ρώσος αρχιμανδρίτης Μακάριος.

Αυτό το πρώτο Ευαγγέλιο αναγιγνώσκει στα ελληνικά ο ίδιος ο εκατοντάχρονος ηγούμενος Γεράσιμος που κάθεται δίπλα στην Ωραία Πύλη εξαιτίας της ασθένειάς του, επειδή υπήρχε ιερέας σαραντάρης άνδρας ακόμα την εποχή της Μεγάλης Αικατερίνης.

«Οὔσης οὖν ὀψίας τῆ ἡμέρα ἐκείνη τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων...» κ. λ. π. «ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν».

(συνεχίζεται)

[4] Η μονή Νικόλο-Ουγκρέσκι βρίσκεται στην περιοχή της Μόσχας και ιδρύθηκε το 1380 από τον Μεγάλο Ηγεμόνα Δημήτριο Ντοσκόι στην θέση όπου του εμφανίστηκε η θαυματουργός εικόνα του αγίου Νικολάου του Θαυματουργού. (Σημείωση του μεταφραστή).

[5] Ο Άγιος Ισαάκιος είναι ο καθεδρικός ναός της Αγίας Πετρούπολης

***Επιμέλεια κειμένου: Όλεγκ-Μαξίμ Τσυμπένκο, Δρ. Ιστορίας, Ακαδημία Επιστήμης και Εκπαίδευσης Μαίσο-Mannesman Κιέβου**